

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

8 aprilie st. v.

20 aprilie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 14.

ANUL XXVI.

1890.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei

In visul nopții.

In visul nopții, câte-odată
Ved încă fața ta;
Dar tot mai rar mi se arată,
Incep a o uită.

Acuma nu mai știu cum sună
Nici glasul ce-am iubit;
Veți, anii care se adună
De tot mi te-au răpit.

Și din trecuta fericire
Se stinge ca un vis
Și cea din urmă amintire
Și ultimul suris.

Matilda Poni.

Despre ceea ce are cineva.

De Arthur Schopenhauer.

Prept și frumos a împărțit marele învățator al fericirii Epicuros trebuințele omenești în trei clase. Întei, cele firești și necesare: adică acele, care, nefiind indestulate, produc durere. De ele se țin prin urmare numai *victus et amictus*, traiul și îmbrăcămintea. Aceste se pot indestula ușor. Al doilea, cele firești, dar nu necesare: trebuința secșuală, de și Epicur în relațiunea lui Laertius nu o spune (precum eu și de altminteri reproduc aci teoria lui în altă ordine și mai bine precisată.) A mulțumii această trebuință, este ceva mai greu. Al treilea, cele ce nu sunt nici firești, nici necesare: adică trebuințele de lăce, de eleganță esagerată, de strălucire și de fală: aceste sunt nesfârșite și indestularea lor este foarte grea. (Veți *Diog. Laert. X, 27, § 149*, asemenea § 127. — Cic. *de fin. I, 13*)

A hotărî marginile unei dorințe înțelepte în ceea ce privește averea, este greu, decât nu peste puțină. Căci mulțumirea fiecăruia din noi în această privință se întemeiază pe un factor numai relativ și nu absolut, adică pe raportul între pretențiile noastre și averea: din care cauză averea privită singură înseamnă tot așa de puțin, ca și numărătorul unei fracțiuni fără numitor. Omul nu simte lipsa bunurilor, pe care nu s'a gândit niciodată să le aibă, ci este și fără de ele pe deplin mulțumit; pe când altul, de și are de o sută de ori mai mult, se simte nefericit, fiind că îi lipsește ceva ce dorește. Fie

cine are și în această privință un horizon propriu al limitelor, până unde există pentru el puțină să ajungă: până acolo i se întind și pretențiile. Când un obiect din cele ce se află în lăuntru al acestor limite, i se înfățișează așa, încât să potă ave încrederea că-l va dobândi, se simte fericit; dincontră se simte nefericit, când greutatele ce le întimpină, îi răpesc această perspectivă. Ceea ce se află în afară din acele margini, nici nu-l impresionează. De aceea cel sărac nu este turburat de averea cea mare a bogatului, și pe de altă parte bogatul, care nu a isbutit într'o dorință a sa, nu se mângăie cu gândul la celelalte multe ce-i sînt implinite. (Bogăția sēmēnă cu apa de mare; cu cât o beai mai mult, cu atât îți creșce setea. Așa este și gloria.) Din micșorarea ce o facem în factorul pretențiilor noastre, îndată ce sōrta ne-a restrîns factorul averii, se esplică pentru ce după perderea averii, îndată ce am trecut peste durerea dintei, dispoziția obișnuită nu se deosebeșce prē mult de cea de mai nainte. Acea operație inse este adevărata cauză a durerii la o întēmplare neferică: după ce este sevērșită, durerea se simte tot mai puțin, și la urmă nu se mai simte de loc: rana se vindecă. Viceversa, la o întēmplare fericită compresorul pretențiilor noastre se impinge mai sus și ele se lărgesc: în acesta consistă bucuria. Dar nici ea nu ține mai mult decât până la sevērșirea totală a acestei operații: atunci ne obișnuim cu mēșura lărgită a pretențiilor și devenim indiferenți pentru averea ce le corespunde. Acestă ne-o spun și versurile din Homer, *Od. XVIII, 131—137*, care se termină cu cuvintele:

„Mintea celor ce calcă pământul, se schimbă, precum inaltul părinte al șteilor și al omenilor schimbă ștelele.”

Isvorul nemulțumirii noastre sînt încercările, ce le tot facem de a urcă factorul pretențiilor noastre, pe când celalalt factor rămâne nemișcat și le impedează.

Omenilor li se impută adeseori, că dorințele lor se îndreptăză mai ales spre bani și că iubesc banii mai presus de tōte. Cu tōte aceste este lucru firesc, pōte chiar neapērat, să iubești acest Proteu neobosit, care în or ce moment este gata a se preface în obiectul, spre care țintesc tocmai acum dorințele noastre schimbătōre și feluritele noastre trebuințe. Or ce alt bun indestulăză numai una din pōte, numai unul din lucrurile ce ne trebuesc: mănăcările sînt bune numai pentru cel flămând, vinul pentru cel sãnētos, doftoria pentru cel bolnav, o blană pentru ērnă, femeile pentru tinerime, etc. Tōte aceste sînt prin urmare numai *ἀγαθα προση*, adică numai relativ bune. Bani singuri sînt absolut buni: fiind că nu indestulăză numai o trebuință în *concreto*, ci trebuința în *abstracto*.

Averea moștenită s'eu agonisită trebuie să o pri-
vești ca un scut de apărare în contra multelor rele
și nenorociri posibile; dar nu ca o înlesnire s'eu p'ote
chiar ca îndatorire de a-ți procura plăcerile lumești.

Omenii, cari nu au avere dela părinți, ci numai
prin talentele lor de tot felul, ajung să câștige mult,
se obișnuiesc mai totdeauna a privi talentul lor ca un
capital statornic, și prin urmare venitul ca o do-
bândă. Așa dar nu-și rezervă o parte din venit pen-
tru a-și adună un capital permanent, ci cheltuesc în
proporția în care câștigă. Cu acest chip inse vor a-
junge mai totdeauna la sărăcie; căci câștigul lor se
întrerupe s'eu încetază, s'eu fiind că s'asleit însuș ta-
lentul, când este trecător de felul seu, precum e spre
pildă pentru mai toate artele frumoase, s'eu fiind că se
putea întrebuintă numai în anumite impregiurări, care
apoi au încetat. Meseriașii o mai pot duce; fiind că
destoinicia pentru lucrul lor nu se pierde așa ușor,
și se p'ote înlocui și prin puterile calfelor, și fiind că
fabricatele lor sunt obiecte ale trebuinței, prin ur-
mare se pot trece totdeauna, din care cauză este foarte
dréptă d'icetorea că »meșteșugul este brătară de aur.«
Dar pentru artiști nu este așa. Deaceea se și plătesc
scump. Dar din aceeaș cauză ar trebui să-și capita-
lizeze venitul; pe când ei, în nesocotința lor, îl iau
drept dobândă și astfel ajung în miserie.

Persónele din contra, care au avere moștenită,
șciu indată foarte exact, ce este capital și ce este do-
bândă. Cei mai mulți vor căută dar să-și asigure ca-
pitalul, ér nu să se atingă de el, și chiar, unde e cu
putință, să pună cel puțin $\frac{1}{8}$ din dobândi la o parte,
pentru întimpinarea greutăților viitoare. De aceea și
remân în cele mai multe casuri cu stare. — La ne-
guțatori nu se pot aplică aceste observări: căci lor
banii le sunt însuș mijlocul pentru câștig, órecum
unélta meseriei, din care cauză și când i-au câștigat
ei singuri, tot caută a-i păstră și a-i înmulți prin in-
trebuintare. D'aceea bogățiile se și găsec mai mult
la ei decât la alte clase de ómeni.

Dealtminteri vom află adese ori că aceia, cari
au avut a se luptă cu adevérata sărăcie, se tem mai
puțin de ea și sunt mai aplecați spre risipă, decât
cei ce o cunosc numai din auđite. Așa se esplică,
cum ómenii cu stare dela părinți se gândesc mai
mult la viitor și s'unt mai economi decât cei ce prin
vre-o întâmplare fericită s'eu prin talente deosebite
au ajuns în scurt timp dela sărăcie la avuție. De
unde s'ar puté conchide, că sărăcia nu este așa de
rea cum se arată din depărtare. Mai adevérată inse
va fi esplicarea, că celui bogat din nașcere averea îi
pare ceva neapérat trebuincios, singurul element po-
sibil de viață, ca și aerul din care cauză și-o pă-
zeșce ca viața și este mai iubitor de regulă, mai cu
minte și mai econom. Dimpotrivă celui născut sărac
sărăcia îi pare ca o stare naturală, ér averea dobân-
dită cumva mai pe urmă ca un prisos, de care, după
ce l'a cheltuit în plăceri și în risipe, se p'ote lipsi ca
mai înainte; el p'ote trăi și fără de ea și încă a mai
scăpat de o grige. Atunci se întâmplă după cum d'ice
Shakespeare:

Trebuie să se adevéscă vorba veche, că cer-
șitorul suit pe cal își goneșce calul de mórte.

Henry VI, P. 3, A. 1.

Să mai adăogăm, că asemenea ómeni au în
inima lor, decât nu în reflecție, o încredere foarte mare
în sórtă și în propriele lor puteri. Pentru ei grigile și
sărăcia nu sunt ca niște prăpăstii fără fund, precum
le cred p'ote cei bogați din nașcere, din contra le cu-
nosc din trecut și cunosc și unele mijlóce de scă-
pare și au încrederea, că și pe viitor, când vor da
de fund, vor eși ér deasupra. Tot astfel se esplică,
de ce nevestele care au fost fete sărace, sunt adese

mai pretențioșe și mai risipitoare, decât cele cu zestre
mare; căci în cele mai multe casuri fetele bogate nu
aduc numai avere, ci și mai multă ingrigire decât
cele sărace, și chiar un fel de instinct moștenit pen-
tru economie. Cine cu toate aceste vré să susțină tesa
contrară, găseșce o autoritate în Ariosto, în satira lui
dintei. Din contra *D. Johnson* (veđi *Roswell, Life of*
J. vol. III, p. 199) este de părerea mea: »o femeie cu
avere, fiind de mai înainte deprinsă cu mánuirea ba-
nilor, îi cheltueșce cu judecată; dar o femeie, care
pentru prima óra în căsătorie se vede dispunend de
bani, simte atáta plăcere să cheltueșcă, încât îi aruncă
pe ferestră.« Eu inse la totă întâmplarea aș sfátui pe
cel ce se însoră cu o fată săracă, să nu-i lase moș-
tenire capitalul, ci numai o rentă, ér mai ales să
pórte de grige ca averea copiilor să nu ajungă pe
mánile ei.

Nu cred să fac ceva nevrednic de péna mea,
decă sfátuesc pe toți să se ingrigéscă de păstrarea
averii moștenite s'eu agonisite. Căci este mare lucru
să ai din capul locului atáta, încât măcar pentru per-
sóna ta și fără familie să poți trăi în adevérată ne-
atérnare, adecă fără a munci; acesta este imunitatea
și scutirea de nevoia și de chinul, ce altminteri sunt
nedeslipite de viața omului; este emanciparea dela
claca obștésacă, care e ursita celorlalți muritori pe
pământ. Numai cu o asemenea favóre a sórtei te naști
ca un adevérat om liber: căci numai așa ești stă-
pân pe vremea ta și pe puterile tale, și poți d'ice în
fiecare diminéță: »điua este a mea.« Din aceeaș cauză
este fără comparare mai mică deosebirea între cel ce
are un venit de patru mii de franci și cel ce are un
venit de patruđeci de mii, decât între cel dintei și
cel ce n'are nimic. Inse cel mai mare preț îl dobân-
deșce averea moștenită, când se află la dispoziția
unui om inzestrat cu puteri sufletești mai înalte, care
urmăreșce scopuri, ce nu se potrivesc cu agonisirea
cea de rënd: căci acum este în stare să trăieșcă du-
pă geniul seu și se va achită insuit de datoría sa
cátră ómenire, făcend ceea ce nu putea să facă ni-
meni altul și producend opere spre folosul tuturor,
p'ote chiar spre gloria ómenirii. Altul éráș în aseme-
nea poziție deosebită va merita recunoșcința ómenilor
prin aședáminte filantropice. Ér cel ce nu face nimic
din toate aceste, cel puțin de încercare, și nu-și des-
chide prin studiarea vre unei șciințe măcar posibili-
tatea de a o înainte, un asemenea om cu avere
moștenită este vrednic de desprețuit. Și nici că va
puté fi fericit: căci lipsa de nevoie îl împinge spre
celalalt pol al miseriei ómenești, spre urit, și acesta
il chinueșce așa încât ar fi mult mai fericit, decât să-
răcia l'ar fi silit să lucreze. Uritul îl mai îndemnă
apoi și la estravaganțe, care în curénd îl fac să piérdă
acea situație excepțională, de care nu érá vrednic. Și
este foarte adevérat, că mulți se află astăzi în miserie,
fiind că și-au cheltuit averea în lucș și în distracții
numai ca să-și ușureze povara uritului.

Cu totul altfel se presentă chestia, decât este
vorba să înainteze cineva în funcțiile statului, unde
are trebuință de amici, de favóre, de relații, pentru
a se tolósi de ele în cariera sa din tréptă în tréptă
până la posturile cele mai înalte. În asemenea cas
este p'ote mai bine să fie aruncat în lume fără nici o
avere. Mai ales celui ce nu e de ném, inse are ta-
lent, îi slugeșce de puternică recomandație să fie să-
rac lipit. Căci și în simpla conversație, necum în ser-
viciul public, fiecine caută și preferă inferioritatea
celuilalt. Inse numai un calic este p'etruns de interio-
ritatea sa deseversită, adâncă, hotărítă și generală
și de complecta sa neinsemnătate și nulitate până la
gradul cerut în asemenea impregiurări. Numai el se
plécă de câte ori trebuie și numai plecáciunile lui

ajung la unghiul de 90°, numai el le suferă toate cu surisul pe buze, numai el recunoșce absoluta inutilitate a meritelor; numai el laudă în public, cu glas ridicat său cu litere mari de tipar, nimicurile literare ale stăpânilor său ale omenilor influenți, declarându-le capdopere; numai el știe să cerșescă, așa dar numai el poate încă din vreme, adecă din tine-rețe, să devină un adept al adevărului ascuns ce ni l'a descoperit Goethe prin cuvintele:

Nimeni să nu se plângă de injosirea mișelască a omenilor, căci ea este a totputernică în lume.

Divanul V. O.

Din contră cel ce are cu ce trăi, se va arăta în cele mai multe cazuri foarte puțin mlădios: el este obicnuit să umble *tête levée*, nu a învățat acele meșteșuguri, se bizue poate chiar în oreșcari talente, a căror neînsemnătate ar trebui să o recunoască în fața celui *médiocre et rampant*; ba mai la urmă este în stare să vedă inferioritatea celor ce sunt puși deasupra lui, și în fine, când ajunge tréba la infamii, devine înderétnic și cerbicos. Cu această nu înaintéază în lume: din contră, poate ajunge până acolo, încât să dică cu arogantul Voltaire; *nous n'avons que deux jours à vivre: ce n'est pas la peine de les passer à ramper sous des coquins méprisables*: — din nenorocire, fie ășis în trecét, acest *coquin méprisable* e un predicat, pentru care se găesc în lume al dracului de multe subiecte. Se vede că versul lui Juvenal (*sat. II, 164*):

cu greu străbate talentul, când are a se luptă cu sărăcia, se aplică mai mult la cariera omenilor superiori, decât a omenilor din societate. —

Intre *ceea ce are cineva*, nu am numérat nevésta și și copiii; fiindcă aceștia din contră îl au pe el. Mai bine ar încapé prietenii în această categorie: dar și aici cel ce-i are, este în acelaș grad supusul lor.

Titu Maiorescu.

Condamnarea lui Nesus.

Curiosă căsnicie este-aceea a lui Nesus...

El, bogat de nu-și cunoșce bogățiile de Cresus.

Și soția își iubeșce cu o dragoste nebună

De cinci ani, de când cu dēnsa fericirea-și împreună.

Se iubesc! Și ea-l iubeșce cu credință neschimbată.

Nu ca sclavă, după datini, — sclavă inse adorată

A iubirii fără margini...

Cum? armonie deplină

E puțință să se aște tocma 'n Roma libertină?...

Da, armonie de-o nópte și de-o ăi... de-o lună 'ntrégă

Ori de-un an, ca rara avis!... Dar de cinci, cum să 'n-

telégă

Tinerimea tristă-a Romei, maturii sleiți, bētrâni

Cei bētrâni fără de vreme ce 'n desfrău nu-și au stă-pânii?!

Faima pune în mirare Roma 'ntrégă și Olympul:

Căsnicie ce se uită în iubire, uitând timpul!

Chronos se intréba decă nu cumva se 'ntórce lumea

Ér la vremi de barbarie când și-avea amorul culmea;

Cupidon măhnit se uită la săgeți, la arcu-i spornic:

li-a schimbat Destinul faima de tiran și nestatornic?

Chiar Junona cea iubéță e remasă cam pe gânduri...

Și Mercur se ingrigeșce și 'n nenumérate rēnduri

Tot intréba ce înșemná astă 'ntórcere a lumii

Cătră dragoste eternă? Nu-i cumva vr'o faimă-a glumei?

Și porneșce drept la Roma...

Inse îngrijat la culme

Este Joie: O să potă să mai mérgă el în lume

Ca o lebedă? Găsi-va și de-acum femei frumoșe
Care să se 'nșele lesne de-aparențe induiose?

Etă că Mercur se 'ntórce găfăind, plin de sudóre...

— E adevérat?.. îl intréba ăeii toți cu multă-ardóre.

— Da, adevérat. E Nesus și frumoșa lui Acteea.

— Nu mai merge, strigă Joie... Ia să ispitim femeea,

Căci și altora esemplu poate fi... și-atunci menirea

Ce-am dat noi femeiei, piere...

Până 'n séră pregătirea

Se făcú, ér Cupidone drept la Roma-și ia avēntul

Ori ce ispitire inse ce-o dá fapta și cuvēntul

Nu putú să dea Acteei înima ce au ingrații

Ca să-și lase pe-al ei Nesus, lăsând Larji și Penajii...

Cupidon, intors, — grăieșce: Nu, chip nu e de isbândă,

Inse tu, mărite Joie poți a-i osândi. — Osândă!

Strigă El și rēnduieșce, innaintea lui, indată

Să se cheme — Acteea, Nesus, la severă judecată.

— Nu! ironica Junone, ăise-atunci; nu treueșce

Judecată. Vor iubire care vecinică trăeșce?

Dă-le-o. Și precum în lume omului, pe rēnd, de tóte

I se face saț cu vremea, nu-i pedépsă care póte

Intr'o ăi să-i amărășcă mai cumplit decât aceea.

— Bine ăici, respunse Joie: La femeie, tot femeea!

Fu chemat Destinul.

Astfel, a lui Nesus preursire

Și-a Acteei, fu pedépsa: la perpetuă iubire!

Și d'atunci, cu tótă faima pentru lumea cea modernă
Că e rea, — tot se mai află câte-o dragoste eternă.

Radulescu-Niger.

Suvenirii din călătorie.

(Incheiere.)

VII.

Séra am ajuns la Ciucea, ér nóptea târđiu la Oradea-mea unde am tras la »Arborele verde.«

Îmi modificasem planul. Voiam să merg de aci cu calea terată până la Beiuș său cum i mai dice »Familia« Beiuș. (Nu »Familia«, ci poporul i dice așa. Red.) Ér de aci cum voi puté până la Stâna-de-vale. De aci să trec preste munți în ținutul Abrudului și de aci la Sibiiu. Dar norocul mi-a ășis veto.

În Oradea-mare fui primit cu multă căldură și amicie de cătră dómna și domnul Vulcan; am petrecut 2 ăile (23 și 24 iulie) în cari am făcut o es-cursiune în societate cu dnia-lor la baia episcopescă din apropiere. Momentele plăcute petrecute aci unde am recoltat o frumoșă și rară plantă de pe lacuri, »Nymphaea termalis¹« despre care am scris în »Familia« din acel an, vor remăné neuitate pentru mine. A două ăi mi-am făcut curtenirea la vrednicul episcop Pavel și am vizitat unele părți ale orașului, carele s'a schimbat mult decând l'am vēgut mai în urmă (1869), dar în deosebi s'a schimbat vieța romanéscă. Au fost ăile bune și plăcute aceste 2 ăile petrecute în Oradea-mare ce le pomenesc cu multă plăcere și ca un scump suvenir.

Planul îmi érá ca în 25 adecă luni să plec la Beiuș, dar nenorocirea mea căci preste nópte m'am bolnăvit, cât am fost silit să mă intorc spre casă. Am regretat mult această, cu atât mai vértos, pentru că

¹ »Dina Florilor.« Veđi »Familia« din 1888 p. 7.

imi venise anume inainte un dn coleg din Beins ca să me conducă.

Dar așa se întâmplă câte-odată, că cele mai mari dorințe nu se realizează. Aveam de mult dorința de a vizita Beinsul, unde aveam mulți cunoscuți și voiam a face și mai mulți. Doriam a cunoaște atât colegii, cât și toate așezămintele culturale ale lui Vulcan și Pavel; voiam să văd colecțiunile științifice etc. Inse n'am avut noroc astădată, dar me consolez și cu dicala némțului că: Aufgeschoben ist nicht aufgehoben. Va veni și vremea ca să-mi realizez această dorință, să sperăm și eu sperez...

După ce mi-am ordinar și schimbat hârtiele dela plantele recoltate, am pornit spre Cluș. Eră o ți forte călduroasă. Privelischi frumoșe se deschideau în drepta și stânga, dar nu aveam dorința a le gustă. Am călătorit mult timp singur, ér dela un loc veniră în cupeu o comisiune judecătorească, ce eșiă afară la Ciucea ca să secționeze pe un lucrător ce fu ucis în țiua precedentă bătându-se la crișmă cu alți lucrători. Acești lucrători lucrăză la o societate ce esploată păduri pe valea Crișului.

Ajuns la Ciucea, voiam să mânânc ceva, inse potrivit cu bóla mea. Comandai o tocană, inse fu așa de papricată, încât mi se pare că și acuma simțesc paprica în gură. Ajungând la gara din Cluș, tot asemenea păcălitură, de unde n'am voit să merg în oraș, ci am preferit a face o excursiune botanică pe sub vii până ce a inserat. Inse firește că bolnav și flămând anevoie poți face și studii botanice. Abiă așteptam plecarea trenului de nópte. Aveam programa să călătoresc la Sibiiu și în Secuime unde n'am fost nici odată.

În 26 ajunsei diminéța la Sibiiu, unde n'aveam în programă să petrec decât 2 țiile, menite anume pentru a face numai studii botanice în Herbariele societății sășeșci pentru științele naturale aședate în museul Bruckenthal. Prin intrevenirea amicală a dlui Bechnitz unul dintre cei mai valoroși redactori ai »Tribunei« mi s'a și dat voie cu multă prevenire a-mi face acele studii. Neavând timpul fisic, dar apoi fiind și bolnav nu am vizitat pe nimene. Dar acestea am voit să le evit și din motivul că pe acea vreme eră o mare incordare între inteligința din Sibiiu, din cauza școlei de fetițe și nu eră plăcut a discuta nici cu cei pro nici cu cei contra, pentru că eră anevoie să afli în tot Sibiul ómeni cu cari să poți vorbi cu sânge rece și cu obiectivitatea recerută în cauza acelei școle, precum tot așa de cu greu eră să afli și la adunarea generală a Asociațiunei din Brașov ómeni cu cari să poți discuta destul de calm asupra tot acestui obiect, la care adunare cu o pripire care nu se póte justifică nici odată s'a hotărît intemeierea acelei școle, fără a avé plan de clădire și preliminar de spese, fără a avé plan despre organizarea ei, și fără a se avé un preliminar în privința fondurilor trebuincioșe la susținerea ei.

Dar să le las acestea, căci nu le este locul aci și póte nici timpul nu este sosit.

În Sibiiu abiă am convenit cu unul séu altul prin cafenele séu pe strade; ér în 28 am plecat cu dorința ca să dispară acele incordări daunóșe pentru cauzele româneșci.

Ajuns la stațiunea Căpuș, am trebuit să aștept aprópe 1/2 de ți sosirea trenului dela Cluș pentru a merge până la stațiunea dela Higyessfalva unde șcieam că me așteptă o trăsură dela Székely-Udvarhely. În acest timp ce eră de făcut? Am lătu-o de-alungul drumului de fer precum și pe lângă Târnavă unde fui recompensat prin o frumoșă recoltă de plante.

Pe la 4 ciasuri am ajuns la Cristurul secuiesc, unde eram așteptat de dl Florian președintele dela

tribunalul din Odorheiu și unde am vizitat edificiul judecătoreiei regeșci, un frumos edificiu clădit la stăruințele dlui Florian, și unde am avut o séră plăcută în care făcui cunoșcințe cu mai mulți domni domiciliati aci parte ca ingineri la calea ferată vicinală ce se construia atunci între Higyessfalva și Odorheiu, parte ca funcționari. Din partea acestor domni nu numai am fost bineprimit, dar mi s'au dat indicări despre acele locuri unde aș avé prospecte de recólte mai bogate, imprumutându-mi și chartele speciale ce mie imi lipsiau din acest ținut.

La sfatul acestora mi-am schimbat planul de a me sui pe muntele Hargita, vestit altcum prin Flora sa frumoșă și m'am hotărît a face excursiuni pe valea Homorodului și a Târnavei mari, cari excursiuni le-am și făcut în țiile următoare.

În Odorheiu, unde fui óșpele dlui Florian, am petrecut mai multe țiile plăcute. Cel ce a avut norocirea a cunoaște în persónă pe dl Florian, buna dispoziție, umorul și fontana nesecată de glume, jovialitatea și afabilitatea ce-l caracterisăză și-l fac să fie tot tiner și tot vesel, la tótă lumea simpatic și plăcut, me va înțelege și imi va crede pe cuvânt, că țiile petrecute acolo n'au putut să fie decât din cele mai vesele și plăcute. De și matadorii Odorheului au fost pus la cale protestări mari atunci când dl Florian a fost transferat acolo dela Năséud, după un interval de câțiva ani așa au fost de cuceriți, încât tot aceia cari protestară mai inainte, aflară de bine chiar de a intreveni când se respândi odată fama despre permutarea sa, ca să nu fiă permutat. Ori cu cine vei incepe a vorbi despre dl Florian, nu auđi decât vorbe bune, de laudă și de simpatie, și acesta mai ales la ómeni din clasele mai jos, la cari prin afabilitatea sa cu care i tractăză ori în afaceri de afubă ori în afaceri private, a știut cuceri o mare popularitate de care este invidiat de mulți corifei secuici.

Dar au și motive Secuici să-i cultiveze stima pentru că le-a făcut și a contribuit a li se face multe lucruri publice bune. Numele de Român avea puțin respect prin Odorheiu inainte de venirea dlui Florian. Dl Florian a reparat biserica gr. c., a rădicat véda confesiunei gr. c. și prin acesta a Românilor.

În timpul petrecerii mele în Odorheiu am făcut mai multe excursiuni, dintre cari mai insemnată la scaldele Homorodului și pe valea Târnavei în sus.

Scalda Homorod se află în o vale frumoșă și romantică cu 2 fântâni minerale de beut, cu scalde reci și calde, cu mai multe locuințe pentru óșpeți și cu otel frumos inse din lemn. Poziția între păduri de brad și molid este foarte atrăgătoare. Erau și óșpeți, inse nu pré mulți. Am aflat și Români, dl jude dela tribunalul din Odorheiu Ion Moga cu familia și cu surorile sale dșóra E. Moga și dómna Trombitaș.

Ultima și cea mai interesantă excursiune pentru mine a fost pe valea Târnavei mari în sus până mai la Obirșiă. Dela Zetalaka, un sat mare și frumușel, unde la recomandăția dlui Fl. am tras la un protopop catolic carele fusese profesor la gimn. cat. din Brașov, coleg cu fericitul Iacob Mureșan, mi-am luat de conducător un țigan secuit carele un șciea nici o vorbă numai secuieșce. Avui mult haz cu acest om, foarte prevenitor. Eră o ți foarte frumoșă, inse căldura până ce-am ajuns sus în pădure de molid, eră de nesuferit. Inse n'am regretat, căci osténela mi-a fost recompensată prin o recoltă multămitóre.

Am petrecut relativ timp scurt în țera secuieșcă, dar destul ca să-mi pot face o bună idee despre acel ținut, despre satele și orașele secuieșci, dintre cari cele dintei séménă mult cu satele româneșci din granița Năséudului, cu aceea deosebire că la porțile secuieșci se află stâlpi acoperiți și provéduți cu

UN CUIB DRĂGĂLAȘ.

inscripțiuni sculptate in lemn, o caracteristică secuiească ce sémână cu caracteristica săsescă de a vedea casele cu inscripțiuni și sentințe din bibliă etc.

In Odorheiu se află 2 gimnasilor complete și o școlă reală, ér pe partea sudică ruinele unui castel făcut de principele Ion Zapolia la 1563, după o revoltă a Secuilor, și carele s'a derimat in resboiul cu Curuții la începutul sutei a 18.

Resultatele esplorărei mele botanice, nu le public aci, presupunënd, că on. cetitori ai „Familiei“ nu vor avé gust și interes de ele. Se vor publică, in lipsa unei foi științifice românești, in vre-o foia de specialitate, străină.

Am pus aceste impresiuni și suveniruri de călătorie mai mult cu graba pe hârtie. Cred că nu vor fi satisfăcut așteptărei cetitorilor, pe cari de aceea i rog să fie cu considerare binevoitoare.

Dr. A. P. Alexi.

Doce documente.

Căutând prin biblioteca dlui învățator Sofroniu Liuba din Maidan, dădui peste o carte care mi-a atras foarte atențiunea și pe care deschidëndu-o și examinându-o mai cu deamănuntul, între alte lucruri prețioase, precum: povești, cântece și felurite poezii vechi — aflai și 2 documente, pe care credëndu-le de foarte mare însemnătate, fiind pe de-o parte scrise de un străin — care aprețiând virtuțile poporului român, in unul jocurile naționale, ér in celalalt vitejia séu mai bine lupta lui Traian cu Decebal — pe de altă parte fiind scrise încă in anul 1621 — așa dară in un timp când literatura noastră zăcea așa dicënd amortită; fiind deci scrise de un scriitor străin asupra cărei scrieri cred că ar fi bine ca bărbații noștri de litere să-și indrepte atențiunea și care de sigur in scrierile sale va tractă și vorbi mai mult de poporul nostru.

Originalul, precum se pôte din introducere vedé, este in limba germană, traducerea inse, se vede a fi mai târzie. Traducătorul e necunoscut. Prelângă toate acestea sânt de o valóre literară și deci fiind, descriind ele fidel, le dau publicului spre cetire, ér bărbaților competenți spre studiere și aprețiare.

I.

Martin Opitz de prințul Gavril Betlehem din Silesia pentru sporirea poporului nostru in învățatură in anul 1621 la Belgrad fiind chemat ca vestit poetia séu făcător de versuri in cartea sa care dënsul o numia »Zlatna« din jocul românilor prin foarte frumoșe versuri in limba nemțescă au arătat cumcă Români sânt adevărat sânge de roman. Din care versuri puținele pe românește s'au intors așa:

Puternice Dumneșeu!
 Lucrul minunat vëđ eu;
 In niște colibi prostesçi,
 In case mici pădurenești,
 Se află încă vestit
 Sânge de Roman numit.
 Căci ca vechiul obicei
 Și strămoșescul lor trai
 Nu l'au pus de tot jos încă!
 Precum, jucarea adâncă.
 A dëșilor dovedește,
 Cât nu se mai tănușce.
 Scopul lor e minunat
 Și vechimei-i inchinat.

Acuma se învêrtesc,
 Se plécă și se sucesc,
 Sâr in sus și se hurică
 Ca căpriora voinică;
 Acuma se fac cărigă
 Și vers la tot danțul strigă,
 Acuma se desfac érá,
 Se 'ntind in rënd intr'o pară,
 Acuma și fetele vin
 Se 'nșiră de drépta lin,
 Aci de-a stânga se 'ntorc,
 Se sucesc cât sudori storc.
 Acesta alta nu este,
 Cum prinsei bine de veste,
 Fără numai vitejescă
 Vechea muștră Românescă;
 Batar mult mai șchimosită
 Și izvodu-i clătita,
 Totuș lucru de mirare
 Vrednic și de neuitare.
 Româtimea mult gândesce
 Inse puținel vorbeșce.
 Nemții mai cu osârdie
 După joc cu maestrie,
 Pe la Paris ostenesc;
 Fără nêmul românesc
 Il poșede fără trudă,
 Fără osteneală multă.
 De aici fiește cine
 Pôte să cunoscă bine,
 Cumcă marea româtime
 E fiică de Romanime.

II.

Istoriei și învățaturii cei profani séu mirenești a romanilor celor vechi pentru bărbăție.

Când Romani împărătiă,
 Tótă lumea ei ținea,
 La romani cine greșiă
 Cu vii nu se mai ținea.
 Romani 'ntre alte nêmuri
 Eră ca și niște deuri
 Din asta mare semênță
 Este româna mlădiță.
 Istoricii fac credințe,
 Grăesc cu sâr de priințe.
 La 'nceput a 2 a sută
 Dela 'ntruparea făcută,
 La mijloc a noua sută
 Dela Roma cea urită.
 Traian dreptul împérat
 Rêvnos și nestêmpérat,
 Ôste mare a rădicat,
 Dunărea au încăleat.
 Asupra lui Dekeval
 In Dakia peste deal
 Și cu epinci și cu cal,
 A făcut ôste lui val.
 Dacii butuci asvêriă
 Și mulți romani ucidea,
 Romanii se spêriă
 De-odată ei fugiă;
 Ér Traian lor le-a strigat:
 De ne-au 'nvins Dacul bărbat
 Cum? răbdați de v'ocăresc
 Nêmul cel barbaricesc?
 Plecați! ca să biruesc!
 Eu așa ve poruncesc! —
 Aminte voue ve fie
 De a noastră vitejie!

Că Romanii sânt vestiți!
 Cum? ve lăsați biruiți?!
 — Intorceți-ve la acel loc
 Unde n'ați avut noroc
 Și cu romanescul foc
 Să 'nvingeți pe Daki pe loc!¹
 Romanii se turbură
 Când acestea ascultă;
 Inapoi se înturnă,
 De resboi se apucă.
 S'apucară vitejește,
 Adecăte romanește!
 Dakul inapoi grăbește
 Când romanul năvălește.
 Butucii nimic sporiă,
 Când romani se mânia!
 Ei înainte mergea,
 Ér Daki tare fugiă.
 Nici că nu i-au mai lăsat
 Pân d'un cap nu iau tocat,
 Tótă țera au despoiat,
 Așă s'au fost mânia!
 Că mânia Romanului
 E tocmăi c'a leului,
 Décă stai naintea lui,
 Să șcii că te și repui!
 — Acum Traian ce să facă?
 Vêqënd țera de tot sécă,
 El se socotì o lécă
 Și de-un plan se apucă.
 Multe mii au poruncit
 Dintru al Romei pământ,
 Tot ómeni ce romani sânt
 Din Italia d'au venit,
 Unii mari boeri că sânt
 Și lucrători de pământ,
 Alții armați au venit,
 Dar toți viteji romani sânt.
 S'aședără să locuéscă
 Unii 'n țera romănescă,
 Unii 'n cea moldovenéscă,
 Alții 'n cea ardelenéscă,
 Pân' la Tisa bănățéscă,
 Cât ținea țera Dakéscă,
 Acolo să 'mpărățéscă
 Din ném in ném să sporéscă,
 — Acestia-s strămoșii tei,
 Luați séma români mei,
 Stăpâni mari adecă ei
 Au fost frate, strămoșii tei!
 Ném vestit și tare fórte
 Stă in resboi pân' la mórte!
 Pe romani nici foc nici apă
 Nu-i spăriă nici odată
 La tabără fără frică
 Nu se teme de nemică,
 De cu tunuri și cu pușce
 Nu se teme ca de mușce.
 Arată-te că ești roman
 Și acum in esta an!

Aurel Iana.

Cărbuni de pământ.

Câte sfârșituri pôte avé lumea. Ș-anume: ori se va reci sórele și astfel ómenii se vor prăpădi din cauza lipsei de căldură, — ori se vor isprăvi cărbunii de pământ și in cele din urmă nu va

mai fi cu ce să încăldim, cu ce să punem in mișcare vapóarele, mașinele drumurilor de fer, din ce să facem gazul de iluminat etc.

Și se șcie că trec grozav cărbunii de pământ. Pe fiecare oră trec milióne de kilograme.

In 1888 s'a făcut socotélă și s'a aflat că cărbunii de pământ puneau in mișcare 800,000 mașine. Și de sigur că nu se esageréză décă puterea ce aste mașini desvóltă se compară cu puterea a 9 milióne cai.

Cu alte cuvinte pe oră se consumă 240,000 cântare metrice cărbuni.

Singure usinele de gaz dau pe ți lumină ce echivaléză cu aceea a 1½ milióne bechuri. Consumă aceste bechuri pe oră 5 milióne metri cubici de gaz.

Pentru producerea a 1 m. cubic de gaz trebuie 2 kilograme de cărbuni.

In multe usine pe lângă acésta se desvóltă gaz pentru punerea in mișcare a mașinelor.

In Germania in present sânt 33,000 motori de gaz in mișcare, ceea ce echivaléză cu puterea a 120,000 cai. Un motor consumă pe oră 1.2 metri cubi de gaz, ceea ce cu totul in intréga țéră echivaléză cu 150,000 metri cubi gaz, desvóltat din 600,000 kilograme cărbuni.

ÉR în tótă lumea se consumă pentru acest scop pe oră 7 milióne kilograme.

In fabricele de fer se consumă pe ți 10.000,000 kilograme.

In alte fabrici se mai consumă pe ți 10.000,000 kilograme.

Cu totul deci se consumă pe ți in cele cinci continente 25 milióne kilograme de cărbuni.

Unde mai luăm acum că pe fiecare an se fac noi fabrici, noi vase de resbel și stabilimente in cari se ard cărbuni de pământ și că astfel din an in an cantitatea de cărbuni ce se consumă creșca enorm așa că in cele din urmă se vor isprăvi toți cărbunii, ér lemnele din pădure nici pe departe nu se pôte sperá să facă față trebuințelor.

Se înțelege, vor trece încă mii, pôte milóne de ani până ce acești cărbuni se vor isprăvi. Este inse sigur că se vor isprăvi ș-atunci omenirea va fi in pericol d'a se prăpădi.

Doine și hore de pe Mureș.

Pe la noi pe sub pădure,
 Merg fetele după mure,
 Eu me duc după nuiete
 Și nyi petrec țiua cu ele.

Lună, lună vârgă-luna (?)
 Ține séra cu lunyiă,
 Că se 'nsórá Pădușel
 Și ia fata lui Purșel,
 Cu șerșei de găușel¹,
 Cu căruța Radului,
 Cu caii 'mpératului.
 Hai cumnate de ne veđi,
 Cum jucăm cu pene verđi.

De eând badiu nyeu s'o dus,
 Frunđă roșie n'am pus.
 Făr tot négră arginție,
 Să mérgă și ér să vie.

¹ Găușel=ghioceul melcului (bourelului.)

Aurel.

Istoria Bănăţului timişan.

Lugoş in 26 martie 1890.

Doriseam a me permută in giurul unui complex de români de obârşie veche, cu un trecut istoric, pentru a completa nişte întâmplări istorice, cu cari să vedesc, că noi bănăţenii ca români, posedem o istorie susţinută cu multă rîvnă aci la vadul in apropierea nemillocită a descălecării poporului italic. Acesta dorinţă, — pöte şi favorit de sörte, mi s'a deseversit, — şi ađi me aflu in giurul crainicilor, acelor descendenţi, cari intre atătea lupte dădură fiinţă celor opt districte române in Bănăţul timişan.

Îmi făcusem inmaginare, că aci tot moşnegul îmi va pune la dispoziţie o povestire, vre-o întâmplare nostimă in felul seu, un document, că frătuşul a păstrat aci la codru cu multă scumpătate obârşia némului seu. Povestiri din adânci vechimi, cari vor desminţi cu certitudine pe acei savanţi şovinistici, cari se vęd a inriuri asupra trecutului nostru o umbra duşmănosă.

Dar am intimpinat, că aci, ca şi airea, poporul român posedă acel naturel netăgăduit, că despre trecutul seu vorbeşce in mituri, cãntă in balade, şi se rógă lui Dđeu in formă naţională păgână dela care a se abate nu s'a putut, nici se va puté cu totă puterea creştinismului. O atare aparinţă nu vei puté afla la alt popor; singur némul românesc pörta cu sine pururea şi la codru şi la şes istoria obârşiei sale. Acestea nu sînt compilări şi imaginări istorice deduse din aiurările savanţilor, ci este adevăratul proces ce imaginea şi amorul de conservatism le-a dictat; şi le inspiră acţiunile proprie deseversite peste poporul românesc. Să me ierte dl Hunfalvy, că românul nici când va tradiţionă fantasiile balcanice, nici se va abate de originea lui latină.

Sînt inse acţiuni şi evenimente de interes, pe care poporul de rënd nu le-a esondat a le pune in rëndul povestirilor sale, — acţiuni de valóre; şi pentru aceea, va fi consult ca să intrăm şi de alta parte in propria noastră moştenire istorică, ca pe acesta să nu ni-o desproprieze un alt ném, care pe cum se observă, a inceput cu totă tãria şovenismului istoric, a ne pune in tăgăduire, terenul şi propria patrie, fapte pân la certitudine româneşci, familii nêuşe cu fala şi zeloşia de némul seu, comunităţi fiinţate de frătuşul român şi proprie autonomiă naţională privilegiată cu câtă stãruinţă româneşcă? Acesta desmoştenire in flagrant, nu e şovenism, ci precum đice ist. Xenopol, e rea credinţă.

Pecând poporul frătuşesc cu atăta rîvnă şi tenacitate susţine istoria proprie; öre nu ar fi de dorit, ca inteligenţa de alta parte pe calea şciinţei să cultive — formând o societate istorică, — ca aşá şi pe acesta cale să avem continuitatea istoriei Bănăţului timişan? Pentru că, e natural şi just, că in vremuri de ispită să nu lăsăm pradă şi prigonirilor duşmănoşe pe acel popor, care a devenit a-ş esprimă obârşia şi libertatea cu örecare temere — nu cumva să se auđă şi şöptele sale româneşci. Ne revoltăm când ni se atacă istoria némului, dar istorie nu facem.

Noi bănăţenii posedem o istorie, proprie frătuşcă, şi ne deducem obârşia némului până la adânci bētrãneţe. Aflăm şi documentăm, că a descălecat pe acest terem. Aci s'a colonisat formând comunităţi şi

apoi luptându-se in propriile lor fortăreţe; şi reaşlam sub durata emigraţiunilor de popóre pitulat prin munţii carpaţini şi prin codrii seculari, şi apoi ér la vremuri mai pacinice eşind la şesuri unde de nou, pe ruinele proprietăţilor lor formându-şi după posibilitate aci intre riul Mureşului, bălţile nemărginite ale Timişanei şi printre munţii Carpaţilor, — locuri de aşedăment; il aflăm luptând pentru propria lui independenţă şi ţinënd in temere invasia unгурescă; apoi il reaşlam sdrobot şi érá venit in öre care alianţă amicală cu ungurii, recăştigând dela ei o formă de autonomie privilegiată de eşii-şi regii Ungariei şi domnitorii Transilvaniei.

Esistenţa districtelor române sustate până la ocupaţiunea austriacă, mărturisesc despre viaţa naţională a poporului frătuşesc. Pentru că ce pöte avé altă insemnătate cele 8 districte române, decât dovédă pân' la certitudine, că némul acesta aci a susţinut acţiuni de valóre, cari l'a indreptăţit in libertăţile sale şi l'a împărtăşit la prerogativele de stat magiar de cari aparţineau şi căreia îi făceau serviţiu aci la vadul invasiunii popórelor eşite din deşerturile Asiei.

Pesty Frigyes şi Szentkláray descriind istoria Bănăţului, unde după propria lor istorisire, abia mai intimpină ném de magiar, — mirare, — şi totuş aceşti istorici şciu să facă, in detrimentul poporului român, lucrări voluminoşe despre fiinţa némului unгурesc. Un complex immens de români nu au valóre pentru ei, mai meritabilă, decât nişte expresiuni, ca vai de ele. Cãta rea credinţă şi la ce a devenit valórea istoriei la Unguri?!

Familia Corvinilor eşită din sinul Carpaţilor severini; Novacul lui Mihaiu Eroul omul acţiunilor resboinice; Bani districtelor; Crainicii de plãiuri; nenumăratele familii nobile desposesionate de urgia nemţescă, — tóte aceste doveđi ne dau rîvna şi dreptatea ca să scriem istoria poporului frătuşesc.

Cu permisiunea dlui redactor voi continua, istoria districtelor române din Bănăţul timişan.

V. Grozescu.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1890. —

III.

In şedinţa publică din 21 martie (2 aprilie) sînt de faţă dnii Aurelian, Babeş, Bariş, Bacaloglu, Kretzulescu, Haşdeu, Kogălniceanu, Sturdza, N. Ionescu, Fãlcoian, Negruzzi, Brãnzã, Sion, Papadopol-Calimach, Maniu, Stefanescu, Urechia, Cobãlcescu, Porcius, Quintescu, Felix, Caragiani membri ordinari, şi dnii Asaky, Gion, Tocilescu, Vulcan şi Istrati membri corespondenţi.

Dl dr. G. Asaky mulţumeşce Academiei pentru alegerea sa de membru corespondent şi presintă câteva scrieri tipãrite ale sale.

Dl Al. Papadopol-Calimach şi dl G. Bariş dăruiesc asemenea doue lucrări.

Dl Nicolae Kretzulescu: Intre hãrtii vechi de familie am aflat doue documente din tristele timpuri, in cari se află ţera sînt acum 70 de ani. Primul document este: »Trista şi nenoricita situaţie a ţerei româneşci descrişă de comitetul boerilor români intocmit la Braşov in timpul emigraţiunii dela 1821=1822«, — al doile document cuprinde »Dorinţele de imbunătăţire a stãrei ţerei româneşci esprimate de comitetul boerilor români ce se intocmise la Braşov in timpul emigraţiunii dela 1821—1822. Amëndoue sînt scrise in limba grecescă.

Am crezut că e folositor ca să comunic aceste documente publicului de astăzi, pentru ca generațiile nouă să cunoscă progresele ce am făcut. Amândouă sînt scrise la Brașov în timpul emigrației boerilor în Transilvania în urma revoluției, iscată prin sculara lui Tudor Vladimirescu.

Turcii au profitat de acea resculară, pentru a trece de pe malul drept al Dunărei pe malul stîng și a ocupa mai întrîgă țera și Bucureștii. Atunci Bucureștii rămăsesse pustii. Toți, boeri și neguțatori, fugiră în toate părțile. Boerii au găsit și astadată, ca în alte timpuri, adăpost la Brașov. Acolo ei s'au intrunit și au format un comitet, ca să se socotescă și să se chibzescă asupra nevoilor țerei, ca să se evite în viitor nouă nenorociri.

Boerii de căpetenie adunați la Brașov erau următorii: banul Grigorie Brâncovean, ultimul membru al familiei Brancovenești, căci Grigorie Brâncovean care a trăit până în timpul din urmă a fost un Bibescu, înfiat numai de banul Brâncovean, — pe urmă Costache Câmpinean un bărbat foarte învățat, fratele lui Ion Câmpinean, Dinu Golescu, tatăl fraților Stefan, Nicolae, Radu și Alesandru Golescu, Iordache Golescu, tatăl lui Golescu Arapilă, Alesandru Filipescu supranumit Vulpe, Alesandru Vilara și alți mulți încă.

Alesandru Vilara eră român din Macedonia, tatăl lui fusese profesor în București. Și tatăl și fiul erau foarte învățați. Alesandru Vilara a intrat în slujbă ca copist și prin capacitatea lui a ajuns la cele mai înalte boerii.

Vilara eră secretarul comitetului boerilor din Brașov și ca atare a fost trimis, în timpul guvernului provisor dela 1829—1834, ca delegat al țerii la Petersburg, pentru a lua parte la lucrarea Regulamentului Organic. Eram atunci de 9 ani și mi-aduc aminte de aceste intruniri ce se făceau în localul dela Aleu.

Boerii din comitetul din Brașov erau foarte învățați. După învățatura de astăzi pôte să se numescă cea de atunci mărginită: dar ei toți scrieau elineșce în perfecțiune, mulți latineșce, mulți franțuzeșce. În urma revoluției franceze o mulțime de emigrați umpluse țera românească și dela densii vechii boeri învățară limba franceză. Pe atunci limba introdusă în societate eră limba grecăscă, precum limba franceză mai în urmă. De acea și amândouă documentele de mai sus sînt scrise în limba grecăscă.

Cel întîiu conține notițe asupra impilării ce suferiă țera dela turci. Cel al doile este o espunere a dorințelor țerii, dorințe cari au devenit basa Regulamentului Organic. Aceste dorințe sînt izvodul pe care s'a clădit Regulamentul.

Aceste incidente sînt vrednice de a fi reținute posterității, ca să se știe starea de atunci a țerii și progresul gigantic ce a făcut patria noastră în interval nu prę lung de 70 de ani.

Dl membru corespondent Gr. G. Tocilescu face apoi o dare de sēmă despre Zilot Românul, cel din urmă cronicar român din vécul al XIX, constatând că sub acest pseudonim se ascunde serdarul Stefan Fănuță. La acēsta conferință vom reveni, căci auto-rul ne-a pus la dispoziție un resumat.

În ședința din 22 martie (3 aprilie) se dă cetire propunerii de a se alege membri onorari: dl Simeon Manguica din Oravița, canonicul A. S. Petruszevitz dela Lemberg și comendatorul Ceccetti directorul arhivelor regale de stat din Veneția.

Punându-se la vot. candidații propuși, sînt aleși cu următoarele voturi: Dl Simeon Manguica 19 bile albe pentru și 2 negre contra; canonicul A. S. Petru-

szewitz 20 bile albe pentru și 3 negre contra. Dl președinte îi proclamă aleși de membri onorari ai Academiei.

Se citește procesul verbal al secțiunii literare pentru ședința dela 19 martie prin care se propune a se alege membri ai Academiei în secțiunea literară în cele două locuri vacante dnii Gr. G. Tocilescu și Ioan Slavici.

Se pun la vot candidații propuși și se obține următorul rezultat:

Dl Gr. G. Tocilescu obține 20 bile albe pentru și 3 negre contra. Dl președinte proclamă pe dl Gr. G. Tocilescu de membru al Academiei.

Dl Ioan Slavici obține 7 bile albe pentru și 16 negre contra. Dl președinte declară, că candidatul nu a intrunit numărul de voturi cerut de statute.

*

În ședința din 23 martie (4 aprilie) dl secretar general comunică, că regina dorește să ia parte la o ședința a Academiei, care se va ține duminică sēra ora 8½, în sala senatului. În acēsta ședința M. Sa va binevoi a ceti o compunere a sa și a esprimit dorința ca dl Tocilescu să cetescă unele părți din memoriul seu despre Zilot Românul.

Se recomandă secțiunii științifice ca să determine concursurile cari sînt a se publica pentru premiul Neuschotz de 1500 lei pentru anii 1891 și 1893.

Se procede la alegerea comisiunii care va cercetă manuscrizele cari se vor presintă la concursul premiului Cuza de 10,000 lei pentru 1891 asupra subiectului: »Istoria Romanilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor.« Sînt aleși dnii B. P. Hașdēu, Gr. G. Tocilescu și G. Barițiu.

Se procede la alegerea comisiunii de 9 membri pentru cercetarea publicațiilor cari se vor presintă la concursul premiilor Nasturel-Herescu și Eliade-Radulescu pentru 1891. Sînt aleși din secțiunea literară dnii: T. Maiorescu, N. Quintescu, B. P. Hașdēu; din secțiunea istorică P. SS. episc. Melchisedec și dnii V. A. Urechia și A. Papadopol-Calimach; din secțiunea științifică dnii P. Poni, Gr. Cobălcescu și dr. D. Brândza.

Se procede la alegerea comisiunii care va cercetă lucrările cari se vor presintă la concursul premiului San-Marin pentru 1891 asupra subiectului: »Considerațiuni asupra comerțului României.« Se aleg dnii V. A. Urechia, P. S. Aurelian și Gr. G. Tocilescu.

Se procede la alegerea comisiunii care va esamina lucrările cari se vor presintă la concursul premiului Lazar pe 1891 asupra subiectului: »Higiena țeranului român etc.« Se aleg dnii dr. I. Felix, dr. D. Brândza și P. S. Aurelian.

Dl Gr. G. Tocilescu ia cuvēntul și mulțameșce Academiei pentru alegerea sa de membru, anunțând că 'n anul viitor va ține discursul seu de recepțiune despre D. Cantemir.

Dl președinte Hașdēu țice: Alegēnd pe dl Tocilescu de membru al seu, Academia a dat dovadă, că știe resplăti și străduințele pentru ridicarea culturai naționale! Nu este indoieală, că dl Tocilescu va munci cu aceeaș stăruință și lucrările sale științifice vor fi o podobă pentru publicațiunile Academiei.

Un cuib drăgălaș.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

O concepțiune din cele mai gingașe. O idee în adevăr poetică. De ramuri se anină un cuib môle și

in cuib sed doi copii nevinovați. Fața lor ne arată bunătatea, sinceritatea și curăția; încât par că a fost de prisos să li se facă aripi, căci la prima vedere îndată apar ca niște ângerași.

O iconă alegorică, care ne înfățișează deșteptarea primăverii, in forma cea mai poetică. Scena idilică e opera pictorului Tabbi.

Literatură și arte.

Știri literare și artistice. *Academia Română* va pune în curând sub tipar »Istoria școlilor românești,« datorită dlui V. Al. Urechia, istorie ce a fost premiata cu premiul Eliade de 5,000 lei. — *Carmen Sylva* publică un nou roman; titlul acestuia e »Deficitul,« er scenele se petrec in Anglia. — *Dl A. D. Xenopol*, profesor la universitatea din Iași, a terminat de scris un studiu de filosofie istorică intitulat: »Ideile conducătoare in istoria Românilor« care va forma prefața volumului VI din »Istoria Românilor.« → *Dl Ioan Bogdan*, bursier al României pentru studiarea limbilor slave la Moscova, a găsit in biblioteca din acel oraș un document foarte important, in care se descrie călătoria unui călugăr rus la Târgrad in 1594, călătorie ce a făcut-o prin țera românească. — *Din scrierile Iuliei Hașdëu*, reposata fiică a dlui B. P. Hașdëu, in curând va apăre volumul al patrăle. — *Dl Carol Scrob* va scote in curând un nou volum de poesii.

Schopenhauer româneșce. Nemuritorul pessimist Arthur Schopenhauer, care are atât de mulți aderenți in tôte părțile lunei, in sfârșit a apărut și 'n traducere românească. Traducerea e făcută de dl Titu Maiorescu și a apărut dilațele trecute la București in editura librăriei Socec sub titlul: »Aforisme asupra înțelepciunii in viață.« Arthur Schopenhauer (1788—1860), dice traducătorul in prefață, este aristocratul gândirii filosofice in secolul nostru. Idealist in tötă puterea cuvântului, Schopenhauer nu găseșce altă fericire omenescă, decât in contemplarea artelor frumoșe, și altă menire etică decât in cea mai deseversită abnegațiune. El este filosoful pesimismului, care dice: »Ori ce plăcere e negativă, pe când durerea e pozitivă.« De altminteri tôte operele isvorite din puternica genialitate și prin urmare originalitate a acestui filosof se disting prin o admirabilă limpedime și frumusețe de stil și studiarea lor va fi totdeauna de cel mai mare folos, indiferent de se primesc seu nu conclusiunile lor. Din acest volum reproducem drept specimen un capitol in nr. prezinte. Cartea se află de vânzare la Socec in București. Prețul 4 lei.

Jubileul „Familiei.“ La indemnul amicilor acestei foi, de dincoace și dincolo de Carpați, anunțăm că vom serba jubileul ei 25 ani printr'un numer festiv, care va eși la inceputul lui iunie, când se vor implini 25 de ani de când a apărut primul numer al foi noastre. Acest numer festiv va conține lucrări scurte de ale scriitorilor români de pretotindene, dintre cari câteva celebrități ne-au și pus la dispoziție inspirațiunile lor. Rugăm pe tōți colegii noștri scriitori, cari vreu să ne dea ceva pentru numerul acela, să ni-le trimită până la 3/15 maiu.

Operele lui Eminescu. Volumul III din scrierile lui Eminescu, pe lângă studiul seu »Stratele superpuse«, va mai conține și alte articole, de cari colonele »Timpului« au fost adesea ori pline. De asemenea va conține și unele din articolele de polemică, publicate tot in »Timpul«, de pe când Mihail Eminescu fusese primul-redactor al acestui diar. Pe lângă aceste, volumul al III-lea din prosa poetului va mai cuprinde și doue nuvele, publicate de densus in »Cu-

rierul de Iași«, și anume: »La aniversare« in numerul dela 9 iulie 1876 și »Cezara« in nrul dela 6, 11, 13, 15 și 18 august același an.

„Patria română.“ Regele României a oferit societății geografice române din București suma de 12,000 lei, cu care să se începă a se tipări primul volum din opul »Patria română«, in care se descrie România din punctul de vedere politic, economic, geografic, comercial, etnografic, geologic, statistic etc. La acest op, care va costă aproape 50,000 lei, vor colaboră tōți membrii societății geografice.

Bustul lui Eminescu. Cetim in »România«, că comisia, la care au făcut apel studenții universitari, spre a discuta in privința bustului, pe care voesc a-l ridică in memoria marelui poet Eminescu la Botoșani, intrunindu-se a hotărit: 1. Să se cêră din Botoșani planul locului, unde se va aședă bustul, arătându-se dimensiunile. De preferință un loc in fața liceului. 2. Se vor depune chitanțele de suma adunată și care este până acum de 4000 lei, la secretarul Ateneului. 3. Lucrarea bustului se va incredința dlui sculptor Georgescu, care va face o schiță după modelele date și nu se va comandă turnarea in bronz decât atunci, când comisia va decide.

O idee bună. Au avut-o, ne spune »Românul«, membrii corpului didactic din Iași. Față cu pretențiunile esorbitante ale librarilor noștri editori, mai mulți profesori și institutori de acolo, pentru a puté tipări cărți didactice mai estin, s'au constituit in o societate, unde fiecare plăteșce o cotisație de 5 lei pe lună. Cu modul acesta suma de 10,000 de lei, cât e necesară pentru a deschide o tipografie, proprie a lor, se va adună in foarte puțin timp și astfel iășenii nu vor mai avé nevoie de recurs la editorii speculanți.

Esposiție de caricature. Cetim in »Românul«: Talentatul nostru caricaturist dl C. Jiquidid, va espune in sala cea mare de jos din Palatul Ateneului, un număr de 200 de tablouri: caricaturi in negru și colóre, tipuri, capete de espresii, scene umoristice, fantasi etc. etc. Din venitul net ce va rezultă din această esposiție, dl Jiquidid se va duce la Paris, spre a se perfecționă in frumoșă-i artă.

Bustul Veronicăi Micle. La Ploești s'a luat inițiativa să se ridice un bust regretatei poete Veronica Micle. Spre scopul acesta nu de mult s'a dat acolo un concert musical.

Carmen Sylva franțuzeșce. In ultimele doue numere ale mult respânditei reviste parisiane »L'univers illustré«, se află publicată o nuvelă de moravuri române, intitulată »La belle-mère« și datorită condeului scriitōrei nōstre Carmen Sylva.

O foie artistică va apăre in Iași in luna lui aprile. Ea se va intitula »Alăuta Românească«, titlu ce a imprumutat dela cea dintēi foie artistică-literară ce a apărut in Moldova, sub direcțiunea lui Gheorghe Assachi.

Diare noue. *Luciferul* se numeșce un nou diar liberal, care a apărut la Craiova in 1/13 aprile, sub redacțiunea unui grup de tineri liberali din cei mai distinși. — *O revistă didactică* are să apară 'n curând la București, cu ilustrațiuni; proprietarul ei va fi dl Gr. Mano. — *Opinia publică* e numele unui nou diar conservator, ce a inceput să apară in Giurgiu.

Teatru și musică.

Corul plugarilor români gr. or. din Izvin, lângă Timișóra, va da acolo cu ocaziunea hramului bisericesc in duminēca Tomii, adeca la 8/20 l. c. un concert, insoțit de o reprezentație teatrală. Tot atunci se

va sfinți și stégul corului. Programa este următoarea : La 8¹/₂ ore dimineața, salutarea nașului și nașei flămurei la crucea de lângă biserică. La 9 ore începerea santei liturghie, la care va coopera corul; ér la finea servițiului divin se va sfinți și inmanuá corului noul seu stég. După mędădi : La 3 ore vecernia. La 4¹/₂ ore, începerea concertului cu următoarele piese : „O vorbire ocașională“, rostită de invęțătorul Ioan Mateica. Motto : „Cântarea ne însufleteșce“, de Lucian Șepețan ; „Étă diua triumfală“, de Humpel ; „Junimea parisiánă“, de Adam ; „Sus opincă“, „Căt e țera“, „Cucuruz“ de Humpel ; „Cântec vênătoresc“, „Luntrașul“ cor micst ; „Hora Sinaei“ cor micst, de Ventura ; „Hora Dobrugiană“ cor micst de N. Popovici. Apoi se va jucá „Nunta țerănescă“ și jocurile „Călușerul“ și „Bătuta.“ Urméză joc general.

Reuniunea sodalilor români din Brașov a arangiat luni, in 2/14 aprilie 1890, a doua đi de Pașci, in sala otelului »Nr. 1« producțiune și petrecere de véră. Programa : 1. Musica națională ; 2. »Marș«, arangiat de Iacob Mureșan, corul sodalilor ; 3. Declamațiune ; 4. Musica națională ; 5. »Eu me duc, codrul remâne«, arangiat de I. Mureșan, corul sodalilor ; 6. Musica națională ; 7. »Nunta țerănescă«, comedie intr'un act de V. Alecsandri, jucată de sodali ; 8. »Călușerul și Bătuta.« După producțiune urmá danț.

Imnul poporal. Precum se șcie, imnul poporal de mult timp nu s'a mai executat in forma sa originală, după compozițiunea lui Hayden, ci impestrițat cu multe garnisituri. Administrațiunea supremă a armatei a hotărít a deláturá aceste accidente și a se cântá imnul in totá originalitatea lui. Spre scopul acesta s'a incredințat dirigentul capelei militare din reg. 84 de int. Komzac, ca să orchestreze piesa după original, avénd de busă autograful lui Hayden. Orchestra s'a produs inaintea ministrului de resbel Bauer, a comandantului Schönfeld și a altor oficieri superiori, ér ca bărbați specialiști au asistat dirigentul capelei de curte și directorul teatrului de curte. Imnul a fost executat întocmai și a plăcut fôrte mult. Se așteptá acum numai aprobarea preínaltă pentru a fi erăș introdus ia intręga armată.

Un nou cor vocal au inființat plugarii români din comuna Giroc de lângă Timișora, sub conducerea dirigintului Axentie Giuchin din Țerintez. Noul cor a dat la 2/14 aprilie un concert, compus din evar-tete și declamațiuni.

Piesă musicală nouă. Dl Ivanovici, cunoscutul compositor, a imbogățit literatura musicală, cu un nou val, intitulat »Carmen Sylva.«

Biserica și școlă.

Pentru serbarea jubileului de 10 ani de archipăstoriá a I. P. SS. dr. Silvestru Morariu Andrievici s'a constituit in Cernăuți un comitet româno-rutén de 44 fii de-ai bisericei gr. or., care a ținut până acum mai multe ședințe, in care s'a statorit in trăsături generale programa. Acest comitet s'a pus in relațiune cu intręga inteligență gr. or. bucovineană spre a realisá o participare generală și uniformă la acéstă serbare, care se va face in 8 și 9 maiu, adecá in đilele de aniversare a instalării mitropolitului actual.

Diecesa Caransebeș. Cetim in »Fóia Diecesană« din Caransebeș : Présfinția Sa dl episcop diecesan al nostru. după ascultarea consistorului, a binevoit a distinge cu bréu roșu pe onorații părinți preoți : Ioan Petrovici, paroc in Ciclova-română ; Nicolae Birăescu, paroc in Lugoș ; Mihai Juica, asesor consistorial și paroc in Sredișcea-mică și pe dr. Iuliu Olar, asesor

consistorial și director al institutului pedagogic diecesan, — pentru meritele dênșilor căștigate pe terenul bisericesc-școlar, respective pentru cvalificațiune teologică distinsă. — Dl dr. Aureliu Oprea este ales deputat al cercului Bocșei la sinodul eparchial al Caransebeșului.

Distinoțiune. Maiestatea Sa Monarcul a conferit directorului gimnasiului român din Năséud, Ioan Ciocan, ca recunoșcință pentru meritele căștigate in acéstă calitate, precum și la regularea fondurilor năséudene, crucea de cavalier al ordinului »Francisc-Iosefin.«

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuți. In ultima adunare generală estraordinară din 23 martie a. c. s'a constituit societ. acad. »Junimea« pe semestrul de véră al anului administratív 1890 in următorul mod : Președinte : stud. jur. Oreste Baleanu ; vicepreședinte : stud. jur. Constantin Isopescul ; secretar I : stud. filos. Constantin Berariu ; secretar II : stud. teol. Alesandru Berariu ; cassar : stud. teol. Ambrosie Gribovici ; controlor : stud. jur. Dimitrie Tușinschi ; bibliotecar : stud. jur. Emilian Criclevici ; econom : stud. jur. Minodor Bendeschi. In comisiunea literară au fost aleși : stud. jur. Oreste Balean, stud. jur. Stefan Bodnarescu, stud. jur. Emilian Criclevici, stud. jur. Nicolae Haeman, stud. jur. Eusebiu Andriciuc. In comisiunea revęđetőre : stud. teol. Petru Ionescu, stud. jur. Carol Harting și Eudociu Miconovici.

Despărțeméntul Bocșei al Reuniunii invęțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeș a ținut adunarea sa generală joi după Pașci in Recița-montană, sub conducerea presidentului Ioan Marcu.

Ce e nou ?

Hymen. Dl dr. Sever Mureșan, profesor de istoria artelor și estetică la școlă de bele-arte din Iași, la 3/15 aprilie s'a logodit cu dșóra Emilia Popasu in Caransebeș. — Dl Mihai Păcațian, preot ales in B. Comloș, in 2/14 aprilie ș-a incredințat de soție pe dșóra Aurelia Rubenescu in Arad. — Dl Ioan Klein alias Micu nobil de Sad și domnișóra Eugenia Galgoți își vor serbá cununía duminică in 20 aprilie a. c. n. in biserica gr. c. din Sibiu, suburbiul Pórtaturnului.

Conferințe literare. La Iași membrii societății »Archiva pentru istorie« țin regulat serate in fiecare vineri séra, in care se citesc studii literare, știintifice, documente etc. — La Cernăuți duminică in 6 aprilie n. dl Constantin Morariu a ținut o prelegere publică vorbind despre Școlă de meserie din Cernăuți. — Dl dr. V. Babeș a ținut și 'n primăvéra acéstă câteva conferințe la institutul de bacteriologie din București ; cea din urmă in sęptemána trecută, asistând membrii congresului didactic, care tocmai đilele trecute s'a intrunit in capitala României.

Comitetul balului român din Viena exprimá sincera sa mulțumită tuturor dómnelor și domnilor, care au binevoit a respunde la apelul făcut prin contribuire pentru scopul balului. Ne permitem a adresá rugămintea, ca p. t. colectanți, care încă nu ni-au inapoiat listele, să binevoescá a ni-le inapoiá cât de curénd, spre a puté face socotelele. — *Comitetul.*

Invențiunea unui Român ardelean. Sub acest titlu »Gazeta Transilvaniei« anunță că dl proprietar Nicolae Rusan din comuna Săncel (lângă Blas) a făcut o fôrte folositoare invențiune care e deja patentată in Ungaria, cu no. 39,860 din 1889 și in Austria cu no. 5146 din 1890 cu numirea »Construcțiunea de mori fără rădicarea apei prin iaz.« Invențiunea nu

stă numai în construirea de mără fără iaz, ci și în aplicarea apei curgătoare, fără ridicare maestrită prin iaz nu numai la mori, ci și la fabrici, ferestre, etc. și fără a fi împedecată vre-odată prin creșterea ori scăderea apei. Pentru a arăta în câtva binefacerile împreunate cu această invențiune, nu voi aminti nici materialul cel mult, ce-l consumă iazurile, nici speșele cele mari, ce se cer la facerea și susținerea lor și nici împedecarea transportului de ape din cauza iazurilor celor multe, ci voi aminti numai pagubele nespuse de mari, ce le cauză eșirea apelor din cauza ridicării lor în mod artificial prin iazuri, care la morile inventate de dl N. Rusan lipsesc cu totul; chiar și numai acesta cred că ar fi destul avantaju.

Dare de sémă și mulțumită publică. La timpul seu s'a relatat aprópe în tóte organele de publicitate succesul moral obținut cu ocaziunea balului casinei române din Beins; acuma în urma concludului luat în ședința ordinară a comitetului casinei ținută la 15 aprilie a. c. dăm în publicitate rațiociniul respective referada despre succesul material a balului și adică: Percepțiuni în séra balului 136 fl. 10 cr., pe listele de colectare au încurs 25 fl. 30 cr. Suma totală 161 fl. 40 cr., din care sumă subtrăgându-se eroğațiunile în suma de 110 fl. 53 cr., rămâne un escedent de 50 fl. 87 cr., care conform scopului, se va investi pentru îmbogățirea și augmentarea bibliotecii casinei. Comitetul aduce în genere mulțumită on. public pentru bunăvoința cu care a îmbrășat această mișcare socială-culturală, ér în special dlor cari au făcut oferte și suprasolviri și anume: Suprasolviri: Dnii Paul Pop adv. 10 fl., Vas. Ignat adv. 4 fl., Aug. Antal protopop 2 fl., Belényesi József comerc. 3 fl., Dem. Negrean comerc. 2 fl., Iosif Pap not. cerc. 2 fl., Veiszglaz Adolf comerc. 2 fl., dr. George Mureșan medic 2 fl., Ioan Butean dir. gimn. 1 fl. 50 cr., dr. Flor. Stanu prof. gimn. 1 fl. 50 cr., Virág István 1 fl. 50 cr., Ioan Fersigan prof. gimn. 1 fl., T. Thury Ignác not. public 1 fl., Corneliu Palladi 1 fl., Vas. Pap protopresb. 50 cr., Teodor Bulcu prof. gimn. 50 cr., Nic. Radu forestier dom. 50 cr., Tobiás Miklós forestier dom. 50 cr., Teod. Fașie adv. 50 cr., Petru Herțe do-cente 50 cr., Antoniu Vass 50 cr., Stefan Oltean 50 cr., Ioan Dringou 50 cr., At. Clintocu 50 cr. Oferte: Dnii Nic. Zigre adv. 3 fl., Moțu Ioan Deva 3 fl., Georgiu Pop de Băseșci 2 fl., Georgiu Horvat jude reg. 2 fl., Mih. Bejan not. public 2 fl., dr. Petrovich 2 fl., Teodor Pinter Curtici 3 fl., Ioan Danu 2 fl. 30 cr., S. S. Bocșan 1 fl. 50 cr., Vas. Leșan prof. emerit. 1 fl., Aug. Balaș 1 fl., Georgiu Mutean 1 fl. Pentru nobilele sentimente și căldurosul sprigin al susnumiților dni, comitetul le exprimă și pe acesta cale mulțumită și recunoșciință. *Vasilii Stefanica*, cas. comit. *Gavril Cosma*, not. comit.

Neorolog. *George Foica*, candidat de avocat și funcționar al institutului de credit și economii »Albina« din Sibiu, a încetat din viață la 4/16 aprilie, în etate de 35 ani, lăsând în doliu soție, prunci și alți consăngeni.

Oglinda lumii.

O greșelă neplăcută. Lucrul se dă ca foarte adevărat. În »Petit journal« din Paris se citia, dăunând, un anunț cu cuprinsul următor: »O orfană de năritat de 22 de ani — 100,000 fr. zestre. — Doue greșeli.« Un domn se duse grabnic la locul indicat. I se presintă domnișóra. El se arată încântat. I se presintă apoi un copil; el se așteptă la acesta. Căsă-

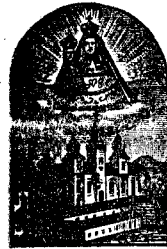
torie se făcu. După ceremonie, noul soț se duse de întrebă pe directorul agenției prin care se căsătorise. — Am vădut prima greșelă, dișe, dar unde e cealaltă? — A! cealaltă, dișe cu nepăsare directorul, e o greșelă de tipar. S'a pus un zero mai mult; trebuia să citiți 10,000 fr. zestre, în loc de 100,000.

Distracții nostime. Feciorii de bani gata, cari n'au nici o ocupație și nu mai știu cum să-și omóre uritul, fac lucruri nostime de tot. Dilele astea, un tiner duce s'a prins remășag că, îmbrăcat ca jocheu, va intră în arena noului circ și va face eserciții. Tinerul aristocrat s'a ținut de cuvânt și a câștigat pariul. Un alt aristocrat foarte cunoscut în Paris a făcut un pariu și mai nostim. El s'a prins că va duce în spinare pe amanta sa, dela bariera Stelei până la Chat-noir, fără să se odihnescă. El a executat paisul din punct în punct. Notați că amanta în chestie e destul de corpulentă și cântăreșce... o sută de kilograme.

Clubul fetelor de măritat s'a înființat în Anglia. Membră a acest club póte fi ori-care fată în vârsta dela 17—30 ani. Scopul clubului e să scutěscă fetele de aventurieri și escrochi. Fie-care membră primeșce o notiță în care sânt clasificați tinerii de insurat după etate, avere și alte însușiri. Afară de aceea clubul pórta și o »listă neagră«, în care sânt semnați în ord alfabetic bețivii, înșelătorii și »bigamiștii.«

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

forțe folositoare în tóte bólele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acréla n gât, gălbinarea, gréța, vėrsarea, durerile de cap (decă provin din stomac), sgărciurile de stomac, incuetura, îngreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuintare 40 cr.; duplă 70 cr. Expedițiunea centrală prin farmacistul *Carl Brady*, în *Kremsier* (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imiteză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlă trebuie să fie împachetată în hărtie roșie, proviedută cu marca de sus și să aibă regulile de întrebuintare, mai observându-se, că este tipărită în imprimăria lui *H. Gusek* în *Kremsier*.

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (păule) care de mulți ani se întrebuintează cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueti, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului *C. Brady*, *Kremsier* Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se espedeză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl. 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulile de întrebuintare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vėndare: în *Oradea-mare* la farmaciștii: *E. Ember*, *Lud. Molnár*, *George Nyiry*, *Carol Bleyer*, *Ales. Héringh* și la misericordiani; în *Bereșty-Uffalu* la farm. *Geza Tamásy*, în *Kis-Marja* la farm. *Fr. Gallasy*; în *Komádi* la farm. *G. Scholtz*; în *Salonta* la farm. *L. Kovács* și *Fr. Po-drăczky*; în *B. Diosig* la *I. Vaday*. 26-44

Călindarul săptămănei.

Diua sėpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Duminea	Tomii, Ev. dela	Ioan c. gl. 1, a inv. 1.	res ap.
Duminea	8 SS. Ap. Irod. ag. si Ruf.	20 Sulpitius	5 18 6 44
Luni	9 Eupsichie	21 Anselm	5 16 6 46
Mart	10 S. Ter. si Pompei	22 Lotar	5 13 6 48
Mercuri	11 Mart. Antipa	23 George	5 11 6 50
Joi	12 Cuv. Vasilie	24 Adelbert	5 8 6 52
Vineri	13 Mart. Artenie	25 Marc ev.	5 6 6 53
Sămbătă	14 Par. Martin	26 Esechia	5 4 6 54

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui *Otto Hugel* în *Oradea-mare*.